

Uživatel:CeSt/Tiskovka

Wikiskripta - tisková konference

23.11 Faustův dům 10:00

- 10:00 Přivítání panem děkanem Tomášem Zimou, představení protagonistů
- 10:05 Krátké představení projektu WikiSkripta
- 10:15 Vyhlášení výsledků soutěže o nejlepších příspěvky do WikiSkript
- 10:17 Předání cen z rukou děkana
- 10:20 Poděkování redakci WikiSkript a předání odměn panem děkanem
- 10:30 Diskuze za pojidání chlebiček

Krátká zpráva

- Na 1. LF UK v Praze vznikla WikiSkripta (<https://www.wikiskripta.eu>) – nový prostor pro kooperativní tvorbu elektronických medicínských výukových materiálů.
- Na tvorbě obsahu se podílejí sami uživatelé.
- Jsou to „věčná skripta“. Materiály v nich lze kdykoli opravit či doplnit; stačí k tomu jen počítač připojený k internetu.
- Články WikiSkript sepisují z vlastního zájmu studenti i pedagogové. Kvalitu zajišťuje systém vícenásobné kontroly. Nové texty jsou ihned k dispozici ostatním.
- Vyučující může z článků a kapitol rychle sestavit a doladit elektronickou učebnici svého předmětu či oboru. Jako by stavěl z Lega.
- WikiSkripta jsou didakticky upravovaným výkladovým učebním textem pro studenty lékařských fakult, nikoli všeobecnou encyklopedií jako Wikipedie.
- 25. listopadu na konferenci Mefanet 2009 (<http://www.mefanet.cz/index.php?pg=konference-2009>) bude projekt WikiSkript slavnostně otevřen všem lékařským fakultám a začleněn mezi nástroje MEFANETu (<http://www.mefanet.cz>).
- WikiSkripta již obsahují přes 960 (<https://www.wikiskripta.eu/w/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Statistiky>) článků a přibývá více než 100 článků měsíčně.
- Správu skript zajišťuje redakce složená především ze studentů fakulty, které práce na projektu zajímá a baví. Přicházejí s novými nápady a podněty.
- WikiSkripta jsou ukázkou nejmodernějších technologií Webu 2.0 v praxi.

WikiTým

- WikiSkripta jsou týmové dílo. Za jejich úspěchem stojí WikiTým vedený MUDr. Martinem Vejražkou.
- Duší všech e-learningových aktivit na fakultě je člen kolegia děkana prof. Stanislav Štípek.
- Nerealizovatelné nápady prof. Štípka realizuje vedoucí OVT Dr. Čestmír Štuka.
- Ti, co to nakonec všechno odřou, jsou studenti – redaktori WikiSkript vyjmenovaní níže.
- Trvalou podporu má tento tým a projekt u děkana fakulty prof. Tomáše Zímy.

Příběh

Při psaní nových skript se stává, že na dvou školách vznikne podobný výukový materiál věnovaný stejnému tématu, aniž by autoři o duplicitě věděli. Tvorba nové učební pomůcky tak stojí dvakrát více času, úsilí i peněz, než by bylo nutné. Co hůře, prostředků a času, které byly takto bezděky zmařeny, se nedostává jinde.

Ve výuce medicíny se situace výrazně změnila vznikem sítě lékařských fakult ČR a SR nazvané MEFANET (<http://www.mefanet.cz/>) (MEDical FACulties NETWORK). Síť vznikla na základě nadšení pro stejnou věc a přátelství navázaných při řešení podobných problémů. Oficiálně byla založena v roce 2007, ale první setkání zapálených lidí z Brna, Prahy a Olomouce, na němž se poprvé domluvily principy a při němž vznikl název, se datuje do roku 2006.

Hlavním nástrojem MEFANETu byly až dosud spojené výukové portály všech lékařských fakult obou států. Studenti i učitelé získali snadný přístup k elektronickým přednáškám, učebnicím, atlasům a kurzům vytvořeným na kterékoli ze zapojených škol.

Technologie a pojetí tvorby elektronických výukových materiálů se však vyvíjí ohromující rychlostí. Úzce to souvisí s proměnou internetu: z pasivních čtenářů se stávají aktivní uživatelé vtažení do sociálních sítí, ať už mají podobu internetových her, diskuzí atd. Málokterého rodiče dnes překvapí, když jeho dítě vytváří webové stránky, vkládá na ně fotografie, píše internetový deník. Ve stejném duchu se mění i pohled na tvorbu moderních elektronických učebnic.

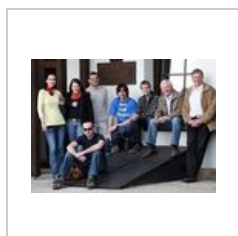
Dá se říci, že váš počítačový systém vzdělávání může studentům nahradit stará ohmataná skripta? V lednu 2009 tuto otázku položila redaktorka Zdravotnických novin prof. Štípkovi, který má na starosti elektronickou podporu pedagogického procesu na 1. lékařské fakultě UK.

Odpověď zněla: Ano, může, a v blízké budoucnosti se tak stane. Rok před tím totiž Oddělení výpočetní techniky vedené dr. Štukou uvedlo do provozu zbrusu nový nástroj umožňující interaktivní práci – fakultní Wiki.

Tohoto nástroje se ujal dr. Vejražka a vymyslel a zrealizoval celou koncepci WikiSkript. Oslovil pak studenty a našel tucet talentovaných mediků, kteří se pod jeho vedením s nadšením, odpovědností a obětavostí ujali spravování a dohledu nad rozbíhajícím se novým nástrojem.

Předpověď se stala skutkem. Na serverech 1. LF UK jsou elektronická skripta, ve kterých denně přibývají nové kapitoly. Skripta, která nemohou zastarat, neboť jsou nepřetržitě kontrolována a aktualizována. A hlavně – skripta, která píší nejen učitelé, ale, pro nezasevěné překvapivě, i jejich studenti.

V těchto dnech výuková síť MEFANET přebírá WikiSkripta jako další nástroj, poskytující studentům lékařství a zdravotnických oborů zdroj aktuálních, spolehlivých a snadno přístupných informací. Učitelé v nich získávají pomůcku k pohotovému a kolektivní tvorbě společných studijních materiálů.

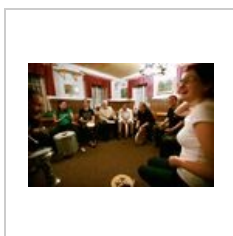
WikiTeam na WikiWeekendu ve Žďaru nad Sázavou

Jednání týmu pod vedením dr. Vejražky

Opékání WikiČuníka pod vedením prof. Štípky

Bubnování na WikiWeekendu v režii dr. Štuky

Dlouhý text

WikiSkripta – nový nástroj sítě MEFANET

Martin Vejražka, Čestmír Štuka a Stanislav Štípek

Na listopadové konferenci MEFANET 2009 budou lékařským fakultám představena a pro všechny zúčastněně otevřena WikiSkripta (<https://www.wikiskripta.eu>) – nové úložiště medicínských výukových textů založené na technologii wiki. Projekt vznikl na 1. lékařské fakultě UK a má za sebou rok vývoje a rok ostrého provozu. Nyní jsou WikiSkripta připravena pro všechny účastníky sítě MEFANET (<http://www.mefanet.cz>).

V posledních letech se v e-learningu hodně mluví o nástupu technologií Web 2.0. Nový, otevřený web se od starého liší především tím, že se ztrácí rozdíl mezi tvůrci obsahu a uživateli. Typickými zástupci těchto technologií jsou např. Wikipedie, sociální sítě, různé blogy, Youtube, ale také třeba Google-maps. Všechny mají společné to, že kdokoli na ně může vkládat obsah – ať už jde o encyklopedický článek, osobní názory, video, nebo fotografie navštíveného místa. Hodnota sdíleného obsahu těmito příspěvky roste. Na fakt, že suma informací není soustředěna v jedné entitě (plánovací komisi) upozornil již roku 1945 rakouský liberální ekonom F. A. Hayek ve své průlomové práci "Využití znalostí ve společnosti"^[1], kde ukazuje, že vědomost obsažená v každém individuu je již z definice částečná. Pro složení pravdivého obrazu světa je nutné, aby své vědomosti lidé spojili.

Historie Webu 2.0 není dlouhá: termín Web 2.0 se poprvé objevil v r. 1999, ale rozšířil se až v r. 2004 a ve střední Evropě až kolem r. 2006^{[2][3]}. Poslední letopočet stojí za zmínku: ve stejném roce byly totiž položeny základní kameny sítě MEFANET. Nepřekvapí proto, že první verze rodičího se portálového řešení ještě prvky Web 2.0 neobsahovaly. Byly do něj však integrovány později: patří mezi ně např. hodnocení kvality článků uživateli pomocí „hvězdiček“ nebo „tag-clouds“. Nicméně celková koncepce portálu vyrůstá z filosofie webu 1.0 a např. zachovává přísné oddělení uživatelských rolí.

Progresivní technologie se ovšem ve vysokoškolském vzdělávání stále více prosazují. Wiki je jedním z nejlepších příkladů. Podporuje snadnou spolupráci více autorů, umožňuje rychlou aktualizaci již vložených textů. Wiki má přitom technologická omezení, která ji v této podobě předurčují pro práci s texty a obrázky. Pro komplexní typy materiálů (např. multimediální soubory, atlasy, kvízy) jsou vhodnější jiná úložiště. Wiki však může stávající řešení vhodně doplňovat a svou snadnou editovatelností v některých směrech i překonávat.

Základní vlastnosti wiki

Technologie wiki je určena pro tvorbu a ukládání textů, které lze doplňovat obrázky a některými soubory dalších formátů. Používá **velmi jednoduchý** jazyk pro formátování textu, vytváření odkazů a udržování struktury stránek. Široké veřejnosti je známá především díky Wikipedii, otevřené internetové encyklopedii, kterou může editovat kdokoli. Editace je natolik snadná, že první kroky zvládne každý uživatel sám už na první pokus.

Wiki v principu téměř nerozlišuje různé typy přístupových oprávnění; kdokoli může tvořit nové příspěvky a editovat stávající. Speciální práva, která slouží k vysloveně technickým zásahům, potřebuje jen malý počet správců.

V praxi se ukazuje, že i přes velkou otevřenost jsou informace ve wiki-projektech poměrně spolehlivé. Již klasickou ukázkou toho je studie, podle níž jsou údaje uvedené v anglické Wikipedii přinejmenším srovnatelně spolehlivé jako v Encyclopædia Britannica^[4]

Tato bezpečnost a věrohodnost je zaručena dvojím způsobem. Jednak technologicky – nástroji, které umožňují s případným „wiki-vandalismem“ účinně bojovat. S každým článkem se uchovává jeho historie, dosavadní autoři konkrétního příspěvku mohou být e-mailem informováni o jeho změnách, snadným úkonem lze vrátit zpět nežádoucí editaci atd. Druhým aspektem ochrany je dostatečně velký počet aktivních uživatelů (tzv. nadkritické množství). Dosáhne-li počet aktivních uživatelů této hranice, odstraňování nepřesností a chyb se synergickým působením velmi zrychlí.

WikiSkripta - nový nástroj sítě MEFANET

Konkrétní implementací technologie wiki, která byla vytvořena pro potřeby sítě MEFANET, jsou WikiSkripta (www.wikiskripta.eu). Vznikla v roce 2007 na 1. lékařské fakultě UK. Po období technického vývoje a necelém roce ostrého provozu obsahují bezmála tisícovku článků, asi sto článků přibývá každý měsíc. Od začátku byla WikiSkripta koncipována pro všechny fakulty sítě MEFANET. Aby mohl být celý systém odladen a připraven pro větší rozšíření, bylo účelné zpočátku omezit uživatele na jednu fakultu. V rámci konference MEFANET 2009 budou ostatní lékařské fakulty do WikiSkript oficiálně přizvány; rozšíří se počet uživatelů i správců.

WikiSkripta nejsou Wikipedie

Přestože WikiSkripta a Wikipedie mají mnoho principů společných, používají stejný technický základ a dokonce se dá říci, že Wikipedie je v mnoha směrech inspirací pro výstavbu WikiSkript, jsou mezi oběma projekty zásadní odlišnosti. Wikipedie je internetová encyklopedie. Články v ní musí dodržovat encyklopedický styl, každý příspěvek musí být pro čtenáře použitelný samostatně. Texty ve Wikipedii mají být přístupné širokému okruhu čtenářů. WikiSkripta jsou naproti tomu internetovou učebnicí zaměřenou na konkrétní oblast – medicínu. K porozumění konkrétnímu textu může být vyžadována určitá předchozí znalost. Autoři mohou předpokládat, že student bude „kapitolami“ procházet ve stanoveném pořadí. Příspěvky také mohou být mnohem podrobnější, než je tomu ve Wikipedii. Jde o učební text, který nerespektuje hranice jednotlivých vyučovaných předmětů. Ve WikiSkriptech je rozdíl od Wikipedie nutno udržet jistou „tutor-line“ – výukovou myšlenku, se kterou jsou materiály čtenáři předkládány.

Zapojení studentů

Autory příspěvků do WikiSkript nejsou a nemají být pouze učitelé – právě naopak, řadu kvalitních textů vkládají samotní studenti. Obecně se snažíme autory přednostně motivovat především ke zpracovávání témat, která v dostupných učebnicích chybí nebo vyžadují aktualizaci. Pro učitele jsou WikiSkripta médiem alternativním např. ke klasickým papírovým skriptům nebo k ručně množeným hand-outs. Jako dobrý startovní materiál se ukazují studenty vypracované zkuškové otázky, seminární práce apod. Takové materiály mohou využít učitelé ke zpracování rozsáhlejších kapitol, mohou je opravit, setřídít apod.

Zapojení studentů do chodu WikiSkript jde však mnohem dále. Posluchači fakulty totiž tvoří větší část technické redakce – týmu, který udržuje strukturu WikiSkript, pomáhá začínajícím autorům s úpravou textu, přizpůsobuje uživatelské rozhraní atd. Jejich motivací k redakční činnosti je z velké části entuziasmus. Snažíme se však přinejmenším nejlepší z nich podporovat a motivovat pomocí finančních odměn, možností získat kredity započítatelné pro studium apod.

Ověřování a recenzování článků

Jak jsme již uvedli, správnost a důvěryhodnost příspěvků ve WikiSkriptech do značné míry zabezpečuje už samotná technologie wiki. Pro další zvýšení věrohodnosti textů byl ve WikiSkriptech zaveden nástroj pro ověřování kvality článků učitelem. Pedagogové lékařských fakult mohou kvalitní příspěvky zkontrolovat a stanoveným způsobem „podepsat“. V záhlaví článku se pak o ověření objeví informace. I nadále je článek volně přístupný k editacím. Pokud někdo příspěvek upraví, změní se označení článku, takže čtenář je informován, že aktuální verze se od ověřené liší. Má pak možnost vrátit se jediným kliknutím ke zkontrolované variantě, nebo zobrazit rozdíly mezi aktuální a ověřenou verzí. Jestliže jsou změny v článku pouze formální (např. opravení překlepu), může ověření článku za stanovených podmínek obnovit redakce WikiSkript. V ostatních případech bude učitel vyzván, aby novou verzi znovu zkontroloval. Mimoto autor článku i učitel, který jej ověřil, mohou dostávat automatické informace o změnách v příspěvku. Kromě ověřování článků pedagogem je ve WikiSkriptech připravený i nástroj pro recenzování kapitol nezávislými oponenty.

Literatura

1. Friedrich A. Hayek: The Use of Knowledge in Society. *American Economic Review* **35** (September 1945): 519–530. Dostupné online: <http://www.econlib.org/library/Essays/hykKnw1.html>
2. Web 2.0. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. [online] Citováno 2009-11-04. Dostupné online https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Web_2.0&oldid=323840776
3. Adam Zbiejczuk: Web 2.0 – charakteristiky a služby. Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita. Brno, 2007. Dostupné online <http://www.zbiejczuk.com/web20/>
4. Jim Giles: Internet encyclopaedias go head to head. *Nature* **438** (15 December 2005): 900-901

Seznam vítězů

Vítězové soutěže o nejlepší příspěvek do WikiSkript za rok 2009:

- MUDr. Lenka Fialová, CSc.: Základní vyšetření mozkomíšního moku (https://www.wikiskripta.eu/w/Z%C3%A1kladn%C3%AD_vy%C5%A1et%C5%99en%C3%AD_mozkom%C3%AD%C5%A1n%C3%ADho_moku)
- MUDr. Jaroslav Kudlička (v době vzniku článku student 6. roč.): Membránový potenciál a jeho změny(...) ([https://www.wikiskripta.eu/w/Membr%C3%A1nov%C3%BD_potenci%C3%A1l_a_jeho_zm%C4%Bny_\(RP,_AP,_PSP\),_%C5%A1%C3%AD%C5%99en%C3%AD_AP](https://www.wikiskripta.eu/w/Membr%C3%A1nov%C3%BD_potenci%C3%A1l_a_jeho_zm%C4%Bny_(RP,_AP,_PSP),_%C5%A1%C3%AD%C5%99en%C3%AD_AP))
- kolektiv autorů ÚTPO: Dějiny ošetrovatelství (https://www.wikiskripta.eu/w/D%C4%Bjiny_o%C5%A1et%C5%99ovatelstv%C3%AD)

Nejaktivnější studenti z WikiTýmu

Děkan 1.LF UK v Praze předá poděkování a odměny nelepším studentům pracujícím ve WikiTýmu.

Slepi	Michaela Kostelná	Petr A. Dohnálek
	Tereza Cvejnová	

Antonín Šípek

Karel Němec

Napsali o nás...

Lidové noviny

- Wikiskriptům se nejprve smáli (<http://http://www.lf1.cuni.cz/document/51886/siemensova-cena-ln-stipek2.pdf>) - odkaz nefunguje

Zdravotnické noviny (zdn.cz)

- WikiSkript a z pohledu vydavatelů tištěných učebnic (<http://www.zdn.cz/clanek/zdravotnicke-noviny/WikiSkript-a-z-pohledu-vydavatelu-tistenych-ucebnic-450180>) - odkaz nefunguje

Řev přírody - spolek cestovatelů

- WikiSkript a (<http://www.revprirody.cz/data/home/listopad09.htm>)

Česká televize

- WikiSkript a (<http://www.ceskatelevize.cz/program/port/03.02.2010-17:20-2/523-textilie-proti-zemetreseni-WikiSkript-a-vakcina-do-nosu-danube-house/>) - video (<http://www.ceskatelevize.cz/program/port/523-textilie-proti-zemetreseni-WikiSkript-a-vakcina-do-nosu-danube-house/video/>)

Topzine.cz

- WikiSkript a Mefanet pomáhají medicím (<http://www.topzine.cz/magazin/WikiSkript-a-mefanet-pomahaji-me>)

VysokeSkoly.cz

- WikiSkripta: lékařské výukové materiály online (<http://www.vysokeskoly.cz/system/index.php?clanek=2040&id=3205>)

Gate2Biotech

- WikiSkripta – Věčná skripta pro mediky (<http://www.gate2biotech.cz/WikiSkripta-vecna-skripta-pro-mediky/>)

Medical Tribune

- WikiSkripta a webináře – žádná science fiction, realita (<http://www.tribune.cz/clanek/15886>)

Wikipedie

- WikiSkripta (<https://cs.wikipedia.org/wiki/WikiSkripta>) (česká Wikipedie)
- WikiSkriptá (<http://sk.wikipedia.org/wiki/WikiSkript%C3%A1>) (slovenská Wikipedie)

Zdravotnické noviny (zdravky.cz)

- Revoluce ve výuce: medicíni autory skript (<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/inovace/revoluce-ve-vyuce-medicini-autory-skript>)

Zdravotnické noviny (zdn.cz)

- WikiSkripta – živá učebnice (<http://www.zdn.cz/clanek/WikiSkripta-ziva-ucebnice-448457>)

Medicina.cz

- WikiSkripta – nový prostor pro kooperativní tvorbu (http://www.medicina.cz/verejne/clanek.dss?s_id=8230)

Tyden.cz

- Skripta už nejsou in, medicíni mají internetová WikiSkripta (http://www.tyden.cz/rubriky/veda-a-technika/veda/skripta-uz-nejsou-in-medicini-maji-internetova-WikiSkripta_149216.html)
 - Odkaz na tentýž článek ze serveru Science Week (<http://www.scienceweek.cz/skripta-uz-nejsou-in-medicini-maji-internetova-WikiSkripta-iid-40852>)

Danuše Bauerová - Úvod ke konferenci Silesian Moodle Moot 2009

Social Networking aneb Slovo úvodem (Úvod ke konferenci o e-learningu)

„... Za všechny jmenujme WikiSkripta lékařských fakult, jež jsou tvořena stovkami, brzy tisíci wiki článků psaných studenty a využívána pro jejich učení se, ba co více, respektována a oficiálně využívána ve vzdělávacím procesu jejich pedagogů. Bez obav o jejich kompetentnost! Dovolili si hodně, páni lékaři? Riskují? Nikoliv. Pouze pochopili dříve než ostatní. ...“

Celý text (http://www.virtuniv.cz/index.php/Social_Networking)

Seznamy projektů

- <http://www.creativecommons.cz/cc-projekty> – projekty pod licencí Creative Commons
- https://www.mediawiki.org/wiki/Sites_using_MediaWiki/cs#W – české wiki projekty